

آیا شهادت حضرت محسن (علیه السلام) با این سخن پیامبر (صلی الله علیه و آله) که خطاب به حضرت زهرا (سلام الله علیها)

فرمود: تو نخستین کس از اهل بیتم هستی که به من ملحق می شوی، در تعارض نیست؟

سؤال کننده: محب اهل البیت

طرح شبیهه:

آیا شهادت محسن با این سخن پیامبر که خطاب به فاطمه زهرا (س) فرمود: تو نخستین کس از اهل بیتم هستی که به من ملحق می شوی، در تعارض نیست؟

طبق روایت های متواتر سنی و شیعه، فاطمه رضی الله عنها نخستین فرد از اهل بیت بود که پس از رحلت رسول خدا (ص) به آن حضرت ملحق شد.

از طرف دیگر طبق ادعای شیعه، محسن شهید، برادر حسن و حسین و پسر حضرت فاطمه علیهم السلام می باشد؛ یعنی او از اهل بیت است؛ ولی او زودتر از مادرش از دنیا رفته است.

آیا رسول الله (نعوذ بالله) اشتباه گفته است، یا اصلاً محسنی در کار نبوده؟

نقد و بررسی:

این که حضرت محسن علیه السلام به شهادت رسیده قطعی است. روایات فراوانی در کتاب های شیعه و سنی این مطلب را تأیید می کند که انشاء الله در مقاله جداگانه ای مصادرات آن از نظر خوانندگان عزیز خواهد گذشت.

و از سوی دیگر همان طور که شما اشاره کردید، این مطلب که حضرت زهرا نخستین کس از اهل بیت آن حضرت بود که به رسول اکرم ملحق شد، قطعی است؛ اما چگونه می توان تعارض مورد نظر را رفع کرد، در پاسخ می گوئیم:

در تمام این روایات از کلمه «اهل بیت» استفاده شده است و پیامبر می فرماید «تو نخستین کس از «اهل بیت» من هستی که به من ملحق خواهی شد» و اهل بیت در سخن پیامبر، به کسانی اطلاق می شود که خداوند طبق آیه تطهیر آن ها را از هر گونه رجس و پلیدی پاک کرده است و رسول خدا صلی الله علیه و آله نیز با کشیدن کساء بر سر حضرت علی، فاطمه زهرا، امام حسن و امام حسین علیهم السلام، در حقیقت کلمه اهل بیت را تفسیر و آن را در همین افراد منحصر کرده است.

این مطلب با بیش از هفتاد روایتی که فقط در کتاب های اهل سنت وجود دارد، قابل اثبات است.

از این رو، کلمه اهل بیت، فقط شامل اصحاب کساء که در زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله حضور داشته اند می شود و شامل فرد دیگری از جمله، حضرت محسن، حضرت زینب و... و نیز شامل زنان پیامبر و یا هر شخص دیگری نخواهد شد.

بنابراین حضرت زهرا سلام الله علیها نخستین فرد از اهل بیت پیامبر بود که با ضربه عمر بن خطاب به شهادت رسید و به پدر بزرگوارش ملحق شد؛ پس هیچ تعارضی وجود نخواهد داشت.

اما روایاتی که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به حضرت زهرا سلام الله علیها بشارت داد، از قرار ذیل است، که به جهت اختصار فقط به چند روایت از کتاب های شیعه و سنی بسنده می کنیم:

مرحوم شیخ مفید می نویسد:

فَجَاءَتِ الرَّوَايَةُ أَنَّهُ قِيلَ لِفَاطِمَةَ (عليها السلام) مَا الَّذِي أَسْرَّ إِلَيْكَ رَسُولُ اللَّهِ (صلي الله عليه وآله وسلم) فَسَرِّيَ عَنْكَ مَا كُنْتَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَزَنِ وَالْقَلَقِ بِوَفَاتِهِ قَالَتْ إِنَّهُ خَبَرَنِي أَنَّي أَوْلُ أَهْلِ بَيْتِهِ لِحُوقَابِهِ بِهِ وَأَنَّهُ لَنْ تَطُولَ الْمُدَّةُ بِي بَعْدَهُ حَتَّى أَذْرِكَهُ فَسَرِّيَ ذَلِكَ عَنِّي.

روایت چنین است که از فاطمه سلام الله علیها پرسیده شد: رسول خدا صلی الله علیه وآله با تو چه رازی گفت که اندوه وفات او از دلت رفت و از اضطرابت کاسته شد و صورتت برافروخته گردید؟ فرمود: رسول خدا صلی الله علیه وآله به من خبر داد: "تو نخستین کسی از «اهل بیت» من هستی که به من ملحق خواهی شد و ماندن تو پس از من بطول نمی انجامد". این خبر مرا خوشحال کرد و اندوه من برطرف گردید.

الشیخ المفید، محمد بن محمد بن النعمان ابن المعلم أبی عبد الله العکبری، البغدادی (متوفای 413 هـ)، الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد، ج 1، ص 187، تحقیق: مؤسسة آل البيت علیهم السلام لتحقیق التراث، ناشر: دار المفید للطباعة والنشر والتوزیع - بیروت - لبنان، الطبعة: الثانية، 1414 هـ - 1993 م.

المجلسی، علامه شیخ محمد باقر (متوفای 1111 هـ) بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، ج 22، ص 470، ناشر: مؤسسة الوفاء - بیروت، الطبعة: الثانية المصححة، 1403 هـ - 1983 م

ابن جریر طبری شیعی نیز می نویسد:

عن أبی بصیر، عن أبی عبد الله (علیه السلام)، قال: لما قبض رسول الله (صلی الله علیه وآله) ما ترك إلا التقلین، كتاب الله وعترة أهل بيته، وكان قد أسر إلي فاطمة (صلوات الله علیها) أنها لاحققة به، وأنها أول أهل بيته لحوقا.

امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر هنگامی که از دنیا رفت، دو یار و گوهر ارزنده باقی گذاشت، یکی کتاب خدا و دیگری عترت و اهل بیتش، و به فاطمه فرمود: تو به من ملحق می شوی؛ از این رو، نخستین شخص از اهل بیت که به آن حضرت پیوست، فاطمه بود.

الطبری، الشیخ أبی جعفر محمد بن جریر بن رستم (متوفای ق 4)، دلائل الإمامة، ص 131، تحقیق قسم الدراسات الإسلامية مؤسسة البعثة، ناشر: مرکز الطباعة والنشر فی مؤسسة البعثة - قم، الطبعة الأولى، 1413 هـ.

در کتاب های اهل سنت نیز این مطلب دیده می شود.

محمد بن اسماعیل بخاری می نویسد:

حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِي كَأَنَّ مَشِيَّتَهَا مَشْيُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ أَسْرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ لَهَا لِمَ تَبْكِينَ ثُمَّ أَسْرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَجَّكَتْ فَقُلْتُ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرَحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ فَقَالَتْ مَا كُنْتُ لِأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ أَسْرَّ إِلَيَّ إِنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي الْقُرْآنَ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ عَارِضُنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجْلِي وَإِنَّكَ أَوْلُ أَهْلِ بَيْتِي لِحَاقًا بِي فَبَكَيْتُ فَقَالَ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَجَّكَتْ لِذَلِكَ.

عائشه می گوید: فاطمه که راه رفتنش همانند پدرش بود، وارد بر رسول خدا (ص) شد، فرمود: خوش آمدی دخترم، او را سمت چپ یا راستش نشانند، سپس آهسته سخن گفت، فاطمه گریه کرد، گفتم: چرا گریه می کنی؟ بار دیگر سخنی آهسته گفت، فاطمه خندان شد، تا آن روز خوشحالی و اندوه را این چنین نزدیک به هم ندیده بودم، از فاطمه علت را جویا شدم، گفت: سر پیامبر خدا را افشا نمی کنم. پس از فوت رسول خدا (ص) پرسیدم، گفت: پدرم فرمود: جبرئیل هر سال یک مرتبه قرآن را بر من عرضه می کرد؛ ولی امسال دو مرتبه آن را بر من عرضه کرده است، گویا اجل و مرگ من نزدیک است و تو دخترم نخستین کسی هستی که به من ملحق خواهی شد، اینجا بود که گریه کردم، فرمود: آیا دوست نداری که سرور زنان بهشتی یا زنان مؤمن باشی، به این جهت خندیدم.

البخاری الجعفی، محمد بن اسماعیل أبو عبدالله (متوفای 256 هـ)، صحیح البخاری، ج 3، ص 1326، ح 3426، تحقیق د. مصطفی دیب البغا، ناشر: دار ابن کثیر، الیمامة - بیروت، الطبعة: الثالثة، 1407 هـ - 1987 م.

و نیز طبرانی در معجم کبیر خود می نویسد:

عن عائشة قالت قلت لفاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم رأيتك أقببت علي النبي صلى الله عليه وسلم في مرضه فبكت ثم أقببت عليه ثانية فصحكت قالت أقببت عليه فأخبرني أنه مبيت فبكت ثم أقببت عليه فأخبرني أنني أول أهل بيته لحوقاً به وأناي سيدة نساء أهل الجنة إلا ما كان من مريم بنت عمران فصحكت.

عائشه می گوید: به فاطمه دختر رسول خدا (ص) گفتم: در بیماری پدر، خودت را روی بدنش افکندي و گریه کردی، بار دیگر آن را تکرار کردی؛ ولی خندیدی، فرمود: دفعه اول خبر از مرگش داد گریه کردم، دفعه دوم فرمود: تو نخستین فرد از اهل بیت من هستی که به من ملحق می شوی و تو سرور زنان بهشتی هستی.

الطبرانی، سلیمان بن أحمد بن أيوب أبو القاسم (متوفای 360هـ)، المعجم الكبير، ج 22، ص 419، تحقیق: حمدي بن عبدالمجيد السلفي، ناشر: مكتبة الزهراء - الموصل، الطبعة: الثانية، 1404هـ - 1983م.

نتیجه:

هیچ تعارضی میان شهادت حضرت محسن علیه السلام و روایتی که رسول خدا صلی الله علیه و آله به حضرت زهرا سلام الله علیها بشارت می دهد که تو نخستین کس از اهل بیت من هستی که به من ملحق می شوی، وجود ندارد؛ چرا که «اهل بیت» در لسان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فقط بر پنج نفر اطلاق می شود که حضرت محسن علیه السلام جزء آن پنج نفر نیست.

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عج)